

Valtuustoaloite gynekologipalveluiden saatavuuden parantamiseksi Pirkanmaan hyvinvointialueella

Gynekologisen sairauden tai oireyhtymän kanssa elää noin 600 000 suomalaista. Gynekologipalveluiden saatavuus julkisella sektorilla on kuitenkin heikko. Ajan saaminen gynekologille saattaa edellyttää toistuvia käyntejä perusterveydenhuollossa, mikä viivästyttää diagnooseja, pahentaa oireita ja johtaa tarpeettomiin sairauspoissaoloihin. Ihmisoikeusjärjestö Amnesty International onkin vuoden 2023 raportissaan nostanut gynekologisen hoidon saatavuuden esiin yhtenä Suomen terveydenhuollon ongelmakohdista.

Naistentauteihin ja hormonaalisiin muutoksiin liittyvät vaivat jäävät liian usein kokonaan tunnistamatta ja hoitamatta. Esimerkiksi vaihdevuosiin liittyvät oireet, endometrioosi, voimakkaat kuukautiskivut, munasarjojen monirakkulaoireyhtymä (PCOS), ja lantionpohjan haasteet ovat alidiagnosoituja ja alihoidettuja. Tutkimusten mukaan endometrioosin diagnosiviive on keskimäärin 6–9 vuotta, ja moni viivästynyt gynekologinen diagnoosi voi johtaa jopa lapsettomuuteen.

Tilanteella on merkittäviä seurauksia sekä yksilön hyvinvoinnille että yhteiskunnalle: hoitamattomat tai viivästyneet diagnoosit lisäävät inhimillistä kärsimystä ja heikentävät työ- ja toimintakykyä, mikä aiheuttaa huomattavia kansantaloudellisia kustannuksia.

Käytännössä merkittävä osa naisista joutuu tällä hetkellä hankkimaan gynekologiset palvelunsa yksityisiltä palveluntarjoajilta. Yksityisellä sektorilla hinnat ovat kuitenkin nousseet jyrkästi viime vuosina ja Pirkanmaalla yhden gynekologikäynnin keskihinta on jo noin 132 €, monissa tapauksissa jopa selvästi korkeampi. Tämä tekee palveluista monille pienituloisille, opiskelijoille ja nuorille käytännössä mahdottomia hyödyntää.

Gynekologipalveluiden vaikea saavutettavuus on sekä tasa-arvo- että eriarvoisuuskysymys. Tasa-arvon näkökulmasta ongelma muodostuu siitä, että naiset kohtaavat edelleen esteitä hakiessaan apua nais erityisiin sairauksiin. Monilta sairauksilta ja oireyhtymiltä puuttuvat käypä hoito -suositukset, ja seksuaali- ja lisääntymisterveyden palveluiden puutteet heijastavat rakenteellista vinoumaa, jossa naisten terveys ei tule tasa-arvoisesti huomioiduksi osana perusterveydenhuoltoa.

Eriarvoisuuden näkökulmasta ongelma liittyy taloudellisiin ja sosiaalisiin eroihin. Varakkaammilla on mahdollisuus hakeutua yksityisille gynekologeille, kun taas pienituloiset joutuvat odottamaan hoitoon pääsyä pitkäänkin tai jäävät kokonaan ilman sitä. Gynekologisissa sairauksissa ja oireyhtymissä varallisuus määrittääkin tällä hetkellä aivan liikaa sitä, kuka saa apua. Pirkanmaan hyvinvointialueen tulisi parantaa gynekologipalveluiden saatavuutta ja sujuvoittaa hoitopolkuja. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi tarjoamalla gynekologin palveluita osana terveystieteiden toimintaa.

Esitämme, että Pirkanmaan hyvinvointialue ryhtyy seuraaviin toimenpiteisiin:

- Arvioidaan mahdollisuudet tuoda gynekologipalvelut osaksi terveyskeskusten peruspalveluita.
- Kehitetään konsultaatio- ja lähetekäytäntöjä siten, että gynekologin asiantuntija-arvio on saatavilla nykyistä sujuvammin.
- Toteutetaan matalan kynnyksen gynekologin vastaanottokokeilu muutamissa terveyskeskuksissa.

Gynekologipalveluiden saatavuuden parantaminen tukisi hyvinvointialueen tehtävää turvata kaikille asukkailleen yhdenvertaiset, laadukkaat ja saavutettavat palvelut.

Tampereella 3.11.2025

Vihreä aluevaltuustoryhmä

Aloitteen ovat lisäksi allekirjoittaneet:

Mikko Aaltonen

Milka Hanhela

Anne Nyman

Mia Joki

Leena Saarela

Aino Halinen